Mishnah *Sanhedrin, chapter 8* משנה סנהדרין פרק ח

א בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, מֵאֵימָתַי נַעֲשֶׂה בֵן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, מִשֶּׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְעַד שֶׁיַּקִּיף זָקָן, הַתַּחְתּוֹן וְלֹא הָעֶלְיוֹן, אֶלָּא שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמִים בְּלָשׁוֹן נְקִיָּה. שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כא) כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן, בֵּן וְלֹא בַת, בֵּן וְלֹא אִישׁ. הַקָּטָן פָּטוּר, שֶׁלֹּא בָא לִכְלָל מִצְוֹת: **ב** מֵאֵימָתַי חַיָּב, מִשֶּׁיֹּאכַל טַרְטֵימַר בָּשָׂר וְיִשְׁתֶּה חֲצִי לֹג יַיִן הָאִיטַלְקִי. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, מָנֶה בָשָׂר וְלֹג יָיִן. אָכַל בַּחֲבוּרַת מִצְוָה, אָכַל בְּעִבּוּר הַחֹדֶשׁ, אָכַל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם, אָכַל נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת,

(1) Regarding a [בן סורר ומורה] wayward and rebellious son: When does he become [liable to the penalty of] a wayward and rebellious son [i.e., stoning]? From [the age of thirteen and one day and] the time that he produces two hairs until his beard grows around — the lower [pubic] beard, not the upper [beard] of the face, but the Sages spoke in polite terms, for it is written; "If a man has [a wayward and rebellious] son" (Deuteronomy 21:18) — a son, but not a daughter; a son [indicating youth], but not a full-grown man. A minor is exempt [and cannot be included in the word son], since he does not come under the obligation of the commandments [and once pubic hair has fully developed, he is considered a fully-grown man. Thus, the limited time from when he produces two hairs until the time when he fully developes hair in the pubic area is the period he can still be referred to as a son, yet is an adult].

(2) When does he become liable? When he eats a *tartemar* of meat [which is the weight of fifty dinar, the meat must be eaten semi-cooked in the manner of thieves on the run who don't have enough time to cook it fully] and drinks one half *log* of Italian wine [which was of extremely fine quality and had an addictive effect]. Rabbi Yose says: One *maneh* of meat [one hundred dinar] and a *log* of wine [the *halachah* does not follow Rabbi Yose]. If he ate it at a gathering [celebrating] a religious act, or for the purpose of intercalating the month; if he ate *ma'aser sheni* in Jerusalem [and thus because of the mitzvah it does not become addictive]; if he ate *neveilot* or *treifot*, abominable and crawling things,

רבנו עובדיה מברטנורא

א בן סורר ומורה. משיביא שתי שערות. והוא בן י"ג שנה ויום אחד. דמקמי הכי אין השערות סימן. אלא שומא: **עד שיקיף זקן התחתון.** מאי זקן דאמרו רבנן. התחתון אמרו שיקיף השער סביבו' הגיד: **ולא העליון.** זקן ממש: **שנאמר בן ולא איש.** משהקיף זקן התחתון. איש הוא. ואף על גב דמקטנותו הוא קרוי בן לא מצינו לחייביה מקמי שיביא שתי שערות דקטן פטור שלא בא לכלל המצות. הלכך חיוביה בתר הכי הוא. וה"ק קרא. כי יהיה לאיש בן הסמוך לגבורתו של איש בתחלת אישותו חייביה קרא ומשהקיף זקן התחתון. איש גמור הוא: **ב טרטימר.** חצי מנה. והוא שיהיה הבשר בשיל ולא בשיל כדרך שהלסטים אוכלים: **מן היין האיטלקי.** שהוא משובח וממשיך בתריה. והוא

Copyright © 2008 eMishnah.com All Rights Reserved.
Excerpted from "The Mishnah: A New Integrated Translation and Commentary"
Distributed by Israel Book Shop (732) 901-3009

שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים, (אָכַל טֶבֶל וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ), אָכַל דָּבָר שֶׁהוּא מִצְוָה וְדָבָר שֶׁהוּא עֲבֵרָה, אָכַל כָּל מַאֲכָל וְלֹא אָכַל בָּשָׂר, שָׁתָה כָּל מַשְׁקֶה וְלֹא שָׁתָה יַיִן, אֵינוֹ נַעֲשֶׂה בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, עַד שֶׁיֹּאכַל בָּשָׂר וְיִשְׁתֶּה יַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) זוֹלֵל וְסֹבֵא. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר, זֶכֶר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כג) אַל תְּהִי בְסֹבְאֵי יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ: **ג** גָּנַב מִשֶּׁל אָבִיו וְאָכַל בִּרְשׁוּת אָבִיו, מִשֶּׁל אֲחֵרִים וְאָכַל בִּרְשׁוּת אֲחֵרִים, מִשֶּׁל אֲחֵרִים וְאָכַל בִּרְשׁוּת

or *tevel*, or *ma'aser rishon* from which *terumah* had not been separated, or unredeemed *ma'aser sheni*, or unredeemed *hekdesh* [since the verse says: "He does not obey us," (Deuteronomy 21:20) this excludes one who, through his eating and drinking, also disobeys Torah laws]; if his eating involved a [Rabbinical] *mitzvah* or a [Rabbinical] transgression; if he ate any food but meat or drank any bevarage other than wine, he does not become a wayward and rebellious son until he eats meat and drinks wine, for it is written, "[This son of ours is wayward and rebellious, he does not obey us;] he is a glutton [*zollel*] and a drunkard [*vesovei*]." (Deuteronomy 21:20) And though there is no absolute proof to the matter [that *zollel* indicates glutton and *sovei* indicates drinking wine], there is an intimation for this, as it is written: "Be not among winebibbers [*vesovei*]; among gluttonous eaters of flesh [*bzolelei*]." (Proverbs 23:20)

(3) [In addition to being a **זולל וסבא**, an added requirement to become a wayward and rebellious son is that he steals the funds used to purchase the wine and meat and eats it outside his father's domain.] If he stole from his father and ate it in his father's domain [this is not addictive behavior since he is afraid that he will be discovered], or [steals] from strangers and eats it in the domain of the strangers [it is only occasionally that the opportunity arises for one to steal from strangers], or from strangers and eats in his father's domain, he does not become

רבנו עובדיה מברטנורא

דשתי ליה מזיג ולא מזיג: **רי"א וכו'.** ואין הל' כר"י: **אכל בחבורת מצוה.** בסעודה של מצוה: **אכל בעבור החדש.** אף על גב דאין עולין לאותה סעודה אלא בפת וקטנית בלבד. ואידהו אסיק בשר ויין. הואיל ובמצוה קעסיק לא ממשיך: **אכל מעשר שני בירושלים.** כיון דכדרך מצותו הוא דכתיב במע"ש (דברים יד) בבקר ובצאן וביין ובשכר. לא ממשיך: **נבלות וטרפות שקצים ורמשים.** דכתיב איננו שומע בקולנו. ולא זה שאפילו בקולו של המקום ברוך הוא אינו שומע: **דבר שהוא מצוה.** דרבנן לאתויי תנחומי אבלים דאי מרישא ה"א חבורת מצוה היינו כהנים שאוכלים קדשים או אכילת פסחים: **ודבר שהוא עבירה.** לאתויי תענית צבור שאיסורו מדברי סופרים: **ג גנב משל אביו ואכל ברשות אביו.** אף על גב דשכיח ליה לגנוב משל אביו. הואיל ואכל ברשות אביו. מתפחד ומתבעת מאביו שמא יראנו ולא ממשיך: **גנב משל אחרים.** לא שכיח לי' שיוכל בכל עת

Copyright © 2008 eMishnah.com All Rights Reserved.
Excerpted from "The Mishnah: A New Integrated Translation and Commentary"
Distributed by Israel Book Shop (732) 901-3009

אָבִיו, אֵינוֹ נַעֲשֶׂה בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, עַד שֶׁיִּגְנוֹב מִשֶּׁל אָבִיו וְיֹאכַל בִּרְשׁוּת אֲחֵרִים. רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד שֶׁיִּגְנוֹב מִשֶּׁל אָבִיו וּמִשֶּׁל אִמּוֹ: **ד** הָיָה אָבִיו רוֹצֶה וְאִמּוֹ אֵינָהּ רוֹצָה, אָבִיו אֵינוֹ רוֹצֶה וְאִמּוֹ רוֹצָה, אֵינוֹ נַעֲשֶׂה בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, עַד שֶׁיִּהוּ שְׁנֵיהֶם רוֹצִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם לֹא הָיְתָה אִמּוֹ רְאוּיָה לְאָבִיו, אֵינוֹ נַעֲשֶׂה בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. הָיָה אֶחָד מֵהֶם גִּדֵּם אוֹ חִגֵּר אוֹ אִלֵּם אוֹ סוּמָא אוֹ חֵרֵשׁ, אֵינוֹ נַעֲשֶׂה בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כא) וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ, וְלֹא גִּדְּמִין. וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ, וְלֹא חִגְּרִין. וְאָמְרוּ, וְלֹא אִלְּמִין. בְּנֵנוּ זֶה, וְלֹא סוּמִין. אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ, וְלֹא

a wayward and rebellious son, until he steals from his father [since such opportunities abound] and eats in the domain of strangers [where he is not afraid of discovery; this pattern of behavior can become addictive]. Rabbi Yose, the son of Rabbi Yehudah says: Until he steals from his father and his mother [the *halachah* does not follow Rabbi Yose].

(4) If his father wants [to have him punished], but not his mother; or if his father does not want, but his mother does, he does not become a wayward and rebellious son, unless they both desire it [this is deduced from the verse; "Then his **father** and **mother** must take hold of him and bring him to the elders of his city and to the gate of his place" (Deuteronomy 21:19)]. Rabbi Yehudah says: If his mother is not similar to his father [in her voice, appearance and height], he does not become a wayward and rebellious son [since the verse says: **איננו שמע בקלנו** literally, he does not listen to our voice (ibid. verse 20) rather than saying he does not listen to our voices]. If one of them [his father or his mother] was missing a hand, or was lame, mute, blind or deaf, he does not become a wayward and rebellious son, because it is written; "Then his father and mother **must take hold** of him," excluding those who are missing a hand;" "And **bring him**," excluding lame parents; "And they should **say**," excluding the mute [who cannot speak]; "This son of ours," excluding the blind [who cannot point him out]; "He does not obey us," [implying, that they heard him refuse their

רבנו עובדיה מברטנורא

לגנוב משל אחרים. ולא ממשיך: **עד שיגנוב משל אביו.** דשכיח ליה לגנוב בכל עת: **ויאכל ברשות אחרים.** שאינו מתבעת שם מאביו דבכה"ג ודאי ממשיך: **ומשל אמו.** מנכסים שיש לה שאין לאביו רשות בהן. כגון שנתן לה אחר נכסים במתנה על מנת שאין לבעלה רשות בהן. ואין הלכה כר"י בר"י: **ד ראויה לאביו.** שוה ודומה לאביו. בקול. במראה. וקומה. דכתיב איננו שומע בקולנו מדלא כתיב בקולותינו ש"מ קול א' לשניהם ומדקול בעינן שוים. מראה וקומה נמי בעינן שוים ואין הלכה כר"י: **גידם.** ידו קטועה: **בננו זה.** משמע שמראין אותו: **חרשים.** אם אמר להם איני מקבל מכם. אינם שומעים אותו ואף על פי שרואים אחר כך שאינו מקיים מצותן. מכל מקום התורה אמרה איננו שומע בקולנו דמשמע דבשעת הקול קאמרי דלא שמע. ששמעוהו שאמר איני מקבל

Copyright © 2008 eMishnah.com All Rights Reserved.
Excerpted from "The Mishnah: A New Integrated Translation and Commentary"
Distributed by Israel Book Shop (732) 901-3009

חֵרְשִׁין. מַתְרִין בּוֹ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה וּמַלְקִין אוֹתוֹ. חָזַר וְקִלְקֵל, נִדּוֹן בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. וְאֵינוֹ נִסְקָל עַד שֶׁיְּהוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) בְּנֵנוּ זֶה, זֶהוּ שֶׁלָּקָה בִּפְנֵיכֶם. בָּרַח עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ וְאַחַר כָּךְ הִקִּיף זָקָן הַתַּחְתּוֹן, פָּטוּר. וְאִם מִשֶּׁנִּגְמַר דִּינוֹ בָּרַח וְאַחַר כָּךְ הִקִּיף זָקָן הַתַּחְתּוֹן, חַיָּב: **ה** בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה נִדּוֹן עַל שֵׁם סוֹפוֹ, יָמוּת זַכַּאי וְאַל יָמוּת חַיָּב, שֶׁמִּיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים הֲנָאָה לָהֶן וַהֲנָאָה לָעוֹלָם, וְלַצַּדִּיקִים, רַע לָהֶן וְרַע לָעוֹלָם. יַיִן וְשֵׁנָה לָרְשָׁעִים הֲנָאָה לָהֶן וַהֲנָאָה לָעוֹלָם, וְלַצַּדִּיקִים, רַע לָהֶן וְרַע לָעוֹלָם. פִּזּוּר

instructions] thus excluding the deaf. He is warned [before two witnesses not to continue the aforementioned behavior] and in the presence of three [he is] flogged [if he repeats his behavior]. If he transgresses again after this, he is tried by a court of twenty-three, and cannot be sentenced to stoning unless the first three are present, because it is written; "This son of ours," implying, "This one who was flogged in your presence. If he [the rebellious son] fled before his trial was completed, and then his pubic hair grew around, he is free. But if he fled after his trial was completed, and then his pubic hair grew around, he remains liable.

(5) A wayward and rebellious son is judged on account of his eventual outcome [eventually, if he is allowed to continue in this way he will squander all the funds of his parents on his habits; he will then turn to robbing the public to feed his addictions]. Therefore, let him die innocent rather than guilty. For the death of the wicked is beneficial for themselves [they cease sinning] and beneficial for the world; but [the death] of the righteous, is harmful for themselves and harmful for the world. Wine and sleep for the wicked are beneficial for themselves and beneficial for the world; but for the righteous, are harmful for themselves and harmful for the world. The scattering of the wicked is beneficial for themselves

רבנו עובדיה מברטנורא

מכם: **ומתרין בו בפני ג'.** ה"ק ומתרין בו בפני ב' שלא ירגיל. ואם לא שמע מלקין אותו בבית דין שלג' כדתנן בפ"ק. מכות בג' דויסרו אותו האמור בבן סורר ומורה מלקות הוא. כתיב הכא (דברים כא) בן סורר ומורה. וכתיב התם (שם כח) והיה אם בן הכות הרשע: **זה הוא שלקה בפניכם.** ואף על גב דמבעי ליה זה ולא סומין. אי אית' דלהך מלתא לחוד אתא לזה הוא שלקה בפניכם. לכתוב בננו הוא מאי בננו זה. שמעת מינה תרתי: **ואחר כך הקיף זקן התחתון פטור.** כיון דאילו עביד השתא לאו בר קטלא הוא: ואם משנגמר דינו ברח. הוי כגברא קטילא וחייב אפילו לאחר כמה שנים: **ה נדון על שם סופו.** סוף שמכלה ממון אביו ומבקש מה שהורגל בו ואינו מוצא ויושב בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב: **הנאה להן.** שאינן מוסיפין לחטוא: **הנאה לעולם.** שקטה כל הארץ: **רע להן.** שהיו מוסיפים זכיות: **ורע לעולם.** שהיו מגינים על דורן ומוכיחין את הדור: **יין ושינה לרשעים.** כל זמן ששותים. וישנים. אין חוטאין ואין מריעין לבריות: **לצדיקים רע להם.** שאינם עוסקין בתורה: **ורע לעולם.** שכשהן מתבטלים פורענות באה לעולם: **פיזור.** שהן

Copyright © 2008 eMishnah.com All Rights Reserved.
Excerpted from "The Mishnah: A New Integrated Translation and Commentary"
Distributed by Israel Book Shop (732) 901-3009

לְרְשָׁעִים הֲנָאָה לָהֶן וַהֲנָאָה לָעוֹלָם, וְלַצַּדִּיקִים, רַע לָהֶן וְרַע לָעוֹלָם. כִּנּוּס לְרְשָׁעִים רַע לָהֶן וְרַע לָעוֹלָם, וְלַצַּדִּיקִים, הֲנָאָה לָהֶן וַהֲנָאָה לָעוֹלָם. שֶׁקֶט לְרְשָׁעִים רַע לָהֶן וְרַע לָעוֹלָם, וְלַצַּדִּיקִים, הֲנָאָה לָהֶן וַהֲנָאָה לָעוֹלָם: **ו** הַבָּא בַמַּחְתֶּרֶת נִדּוֹן עַל שֵׁם סוֹפוֹ. הָיָה בָא בַמַּחְתֶּרֶת וְשָׁבַר אֶת הֶחָבִית, אִם יֵשׁ לוֹ דָמִים, חַיָּב. אִם אֵין לוֹ דָמִים, פָּטוּר: **ז** וְאֵלּוּ הֵן שֶׁמַּצִּילִין אוֹתָן בְּנַפְשָׁן, הָרוֹדֵף אַחַר חֲבֵרוֹ לְהָרְגוֹ, אַחַר הַזְּכוּר וְאַחַר הַנַּעֲרָה

and beneficial for the world [since this prevents advising and assisting one another]; but [the scattering] of the righteous, is harmful for themselves and harmful for the world. The gathering of the wicked is harmful for themselves and harmful for the world, but [the gathering] of the righteous, is beneficial for themselves and beneficial for the world. The tranquillity of the wicked is harmful for themselves and harmful for the world; [the tranquillity] of the righteous, is beneficial for themselves and beneficial for the world.

(6) [The thief] who tunnels his way [into a house and may be killed by the owner of the house] is judged on account of his eventual outcome [since he will most likely murder the owner of the house, if he encounters him]. If he was tunneling through and broke a jug and there is guilt for his blood [i.e., in the case where the intruder's life is not forfeit, for example, where a father was tunneling, so the fear of killing his son would not exist], he must pay [for the jug], but if there is no guilt for his blood [i.e., his life is forfeit and thus is considered subject to a penalty of death], he is not liable [since one is not liable to both a monetary penalty and a death penalty for the same crime].

(7) The following are saved [from sinning] even at the cost of their lives: One who is pursuing another to kill him, [or chasing] after a male [to force himself on him]. [Or one chasing] after a betrothed *na'arah* [or any other female who is

רבנו עובדיה מברטנורא

נפרדים זה מזה ואין יכולים להועץ ולסייע זה את זה: **ו הבא במחתרת.** שאמרה תורה יהרג: **נדון על שם סופו.** שסופו להרוג את בעל הבית אם יעמוד כנגדו להציל את שלו: **אם יש לו דמים חייב.** כגון האב הבא במחתרת על הבן. בידוע שרחמי האב על הבן. לפיכך אין הבן רשאי להרגו. ואם שבר האב החבית חייב לשלם: **שאין לו דמים פטור.** ושאר כל אדם הבא במחתרת שאם הרגו בעל הבית אין לו דמים. אם שבר את החבית פטור מלשלם שכיון שהוא מתחייב בנפשו. פטור מן התשלומין שאין אדם מת ומשלם: **ז אלו הן שמצילין אותן בנפשם.** שמצילין אותן מן העבירה. בנפשן. שניתן רשות לכל אדם להרגן. כדי להצילן מן העבירה: **הרודף אחר חבירו להרגו.** דכתיב אצל נערה המאורסה (דברים כב) כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש. כן הדבר הזה. מקיש רוצח לנערה מאורסה. מה נערה מאורסה ניתן להצילה בנפשו. אף רוצח ניתן להצילו בנפשו. ונערה

Copyright © 2008 eMishnah.com All Rights Reserved.
Excerpted from "The Mishnah: A New Integrated Translation and Commentary"
Distributed by Israel Book Shop (732) 901-3009

הַמְאֹרָסָה. אֲבָל הָרוֹדֵף אַחַר הַבְּהֵמָה, וְהַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, וְהָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, אֵין מַצִּילִין אוֹתָן בְּנַפְשָׁן:

forbidden to him and carries a penalty of death or *karet*]. But one who chases an animal [for bestiality], or is desecrating the Shabbat, or is committing idolatry, is not saved [from sinning] at the cost of his life.

רבנו עובדיה מברטנורא

מאורסה נפקא לן מקרא דכתיב (שם) צעקה הנערה המאורסה ואין מושיע לה. הא יש מושיע לה חייב להושיעה בכל דבר שיכול להצילה: **ואחר הזכר.** נפקא לן דא"ק (שם) ולנערה לא תעשה דבר. נער כתיב חסר ה"א זה זכר וה"ה לכל חייבי כריתות ומיתות בית דין שבעריות שמצילין אותן בנפשן. דכתיב (שם) חטא מות חטא אלו חייבי כריתות. מות. אלו חייבי מיתות בין דין: **אבל הרודף אחר הבהמה.** אף על פי שדומה לעריות: **והמחלל את השבת והעובד כוכבים.** אף על פי ששניהם כופרים בעיקר: **אין מצילין אותם בנפשם.** וכל שכן שאר חייבי כריתות. ומיתות בית דין. שאינן של עריות שאינן מצילין בנפשם. ואין מותר להרגן כלל עד שיעברו עבירה בעדים ויהיו חייבים מיתה בבית דין:

eMishnah.com

Copyright © 2008 eMishnah.com All Rights Reserved.
Excerpted from "The Mishnah: A New Integrated Translation and Commentary"
Distributed by Israel Book Shop (732) 901-3009